

Kvinnan som vägrade att vara den drottning man väntade sig

Berättelse

Ett barn uppfostrat till regent

När Kristina föddes i Stockholm år 1626 var glädjen blandad med besvikelse. Kungen, Gustav II Adolf, behövde en tronarvinge, och man hade hoppats på en pojke. Men eftersom kungen aldrig fick någon son, bestämde han att dottern skulle förberedas för makten på samma sätt som en prins. Kristina fick därför en ovanlig uppfostran för en kvinna på 1600-talet: hon lärde sig att rida och jaga, men framför allt fick hon en bred utbildning. Hon behärskade flera språk och utvecklade tidigt ett djupt intresse för filosofi, konst och vetenskap.

Drottning under ett krig

Gustav II Adolf stupade i strid år 1632, vilket innebar att Kristina blev drottning vid bara sex års ålder. Under hennes uppväxt styrdes landet av rådsherrar, men när hon fyllde arton tog hon själv över regeringsmakten. Hennes tid vid makten präglades av det förödande trettioåriga kriget, som slutligen avslutades under hennes regeringstid. Freden gav Sverige nya landområden och stärkte landets ställning i Europa, vilket gjorde stormakten Sverige ännu mäktigare.

Kristina ville dock att Sverige skulle vara mer än en militär stormakt. Hon drömde om att göra Stockholm till en plats för lärdom och kultur. Hon byggde upp stora samlingar av böcker och konst och bjöd in framstående tänkare till sitt hov, däribland den franske filosofen René Descartes. Å ena sidan beundrades hon för sitt skarpa sinne. Å andra sidan väckte hennes höga utgifter kritik, eftersom många ansåg att hon spenderade rikets pengar alltför fritt.

Det stora avskedet

Trots att en drottning förväntades gifta sig och föda en tronarvinge, vägrade Kristina bestämt att ingå äktenskap. I stället ordnade hon så att hennes kusin Karl Gustav skulle arva tronen. År 1654, endast tjugosju år gammal, fattade hon ett beslut som skakade hela Europa: hon abdikerade och lämnade frivilligt ifrån sig kronan.

Beslutet hängde ihop med något hon länge hållit hemligt. Kristina hade i tysthet närmast sig katolicismen, vilket var närmast otänkbart i det strängt protestantiska Sverige. Kort efter abdikationen lämnade hon landet, övergick öppet till den katolska tron och reste till Rom, där påven tog emot henne med stor pomp.

Ett liv i Rom

Resten av sitt liv tillbringade Kristina i Italien. Där fortsatte hon att samla konst, stödjade konstnärer och vetenskapsmän och delta i stadens kulturliv, vilket gjorde henne till en känd och omtalad gestalt. Hon dog i Rom år 1689. Att hon därefter begravdes i Peterskyrkan i Vatikanen säger något om hennes ställning, eftersom denna ära knappast tillkom någon kvinna.

Kristinas liv väcker fortfarande frågor. Var hon en självständig kvinna som modigt följde sin egen övertygelse, eller en härskare som svek sitt land och sin tro? Kanske var hon båda delarna. Det som är säkert är att hon vägrade att låta andra bestämma vem hon skulle vara, vilket gör henne till en av historiens mest gåtfulla regenter.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
tronarvinge	den som ska ärva tronen och bli nästa kung eller drottning
behärska	att kunna något mycket bra, till exempel ett språk
stupa	att dö i strid, i ett krig
rådsherrar	mäktiga män som styrde landet åt drottningen
präglas av	att tydligt formas eller märkas av något
förödande	mycket förstörande och hemskt
stormakt	ett land med mycket stor makt och styrka
framstående	mycket känd och skicklig
ingå äktenskap	att gifta sig
abdikera	att frivilligt lämna sin tron
otänkbar	något som är nästan omöjligt att föreställa sig
pomp	stor och fin ceremoni med mycket prakt
gestalt	en person, en känd figur
gåtfull	mystisk, svår att förstå helt

Läsförståelsefrågor

- Varför fick Kristina en uppfostran som liknade en prins uppfostran?
 - Hon ville själv bli soldat.
 - Kungen fick ingen son och behövde ändå en arvinge.
 - Det var vanligt att flickor uppfostrades så på 1600-talet.
- Vad hände i Sverige som följde av freden i trettioåriga kriget?
 - Sverige förlorade sin armé och blev svagt.
 - Sverige fick nya områden och blev mäktigare.
 - Sverige blev ett katolskt land.
- Vilken kritik fick Kristina under sin regeringstid?
 - Att hon spenderade för mycket pengar.
 - Att hon var för dålig på språk.
 - Att hon aldrig läste några böcker.
- Vad gjorde Kristina i stället för att gifta sig och få barn?
 - Hon adopterade ett barn.
 - Hon utsåg sin kusin till tronarvinge.
 - Hon avskaffade kungahuset.
- Vad var den verkliga hemligheten bakom hennes abdikation?
 - Hon var allvarligt sjuk.
 - Hon hade i hemlighet närmat sig katolicismen.
 - Hon var skyldig stora summor pengar.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Kristina blev drottning som vuxen kvinna.
 - Kristina flyttade till Rom efter att hon abdikerat.
 - Kristina talade flera språk.
 - Kristina målade själv många tavlor.
- Varför var det så provocerande att Kristina blev katolik? (öppen fråga)
- Vad menar texten med att en plats för "lärdom och kultur" var viktig för Kristina? (öppen fråga)
- Förklara med egna ord vad det betyder att hon begravdes i Peterskyrkan. Varför nämner texten att detta var ovanligt för en kvinna? (öppen fråga)
- I slutet ställer texten frågan om Kristina var modig eller om hon svek sitt land. Vad tror du, och varför? (öppen fråga)

11. Texten säger inte rakt ut varför Kristina lämnade Sverige så snabbt efter abdikationen. Vad kan man dra för slutsats? (inferens)
12. Vad i texten visar att Kristina inte lät andra människor bestämma över hennes liv? Ge två exempel. (inferens)

Facit

1. b
2. b
3. a
4. b
5. b
6. 1. nej b) ja c) ja d) det står inte i texten
7. Exempel på svar: Sverige var ett strängt protestantiskt land där katolicismen var närmast otänkbar. Att landets egen drottning bytte till den katolska tron uppfattades som ett svek mot både staten och religionen.
8. Exempel på svar: Hon ville att Sverige inte bara skulle vara starkt militärt, utan också vara en plats där vetenskap, konst och bildning blomstrade. Därför samlade hon böcker och bjöd in tänkare.
9. Exempel på svar: Peterskyrkan i Vatikanen är en av kyrkans allra viktigaste platser. Att begravas där var en mycket stor ära, och eftersom det nästan aldrig hände en kvinna visar det hur betydelsefull hon var.
10. Exempel på svar: Eget svar. Eleven kan argumentera för att hon var modig som följde sin övertygelse, eller kritisk till att hon lämnade sitt land och sin tro. Det viktiga är att svaret motiveras med stöd i texten.
11. Exempel på svar: Eftersom hon hade bytt till katolicismen, något som inte accepterades i Sverige, var det troligen omöjligt eller farligt för henne att stanna kvar. Därför reste hon iväg direkt.
12. Exempel på svar: Hon vägrade att gifta sig trots att alla förväntade det; hon valde själv att lämna tronen; hon bytte religion mot landets vilja. *Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.*

FÖR LÄRAREN

Texten lämpar sig för fördjupad diskussion om identitet, makt och samhällets förväntningar på kvinnor. Tema: att gå sin egen väg trots starkt yttre tryck. Fråga 10–12 kräver att eleverna värderar och drar slutsatser, vilket passar B1-nivån.

Diskussionsfrågor

- Kristina gav upp makt och rikedom för att leva enligt sin egen övertygelse. Vad är värt att offra något stort för, enligt dig?
- Texten beskriver Kristina som gåtfull. Varför tror du att vi fortfarande fascinerats av historiska personer som är svåra att förstå?
- Förväntningarna på Kristina handlade mycket om att hon var kvinna. Vilka förväntningar möter människor i dag på grund av kön, ålder eller bakgrund?
- **Skriv (6 meningar):** Skriv en kort text där du argumenterar för om Kristina borde ses som en modig förebild eller inte. Ge minst två skäl för din åsikt.

Källor och faktagranskning

- Drottning Kristina – Wikipedia (sv.wikipedia.org/wiki/Drottning_Kristina)
- Christina, Queen of Sweden – Wikipedia (en.wikipedia.org/wiki/Christina,_Queen_of_Sweden)
- Kristina, drottning – Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (skbl.se)
- Kristina – Svenskt Biografiskt Lexikon, Riksarkivet (sok.riksarkivet.se/sbl/artikel/11773)
- Christina, Queen of Sweden – Encyclopaedia Britannica (britannica.com)

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Kristina föddes 8 december 1626 i Stockholm och dog 19 april 1689 i Rom. Dotter till Gustav II Adolf och Maria Eleonora. Blev drottning 1632 (vid faderns död), började regera själv 1644, kröntes 1650. Abdikerade 6 juni 1654, konverterade till katolicismen och bosatte sig i Rom. Begravd i Peterskyrkan i Vatikanen. Osäkerheter: källor anger födelsedatumet som 7 eller 8 december (kalenderskillnader); porträttets exakta tillkomstår varierar i källorna (omkring 1653).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.